

Torenklanken

Hooien op het land van boer H. Meijer. Bron: Collectie familie Meijer.

Hooien

Juni was de maand van het hooien. Eerst werd het gras gemaaid met de zeis, daarna volgde het schudden om het goed droog te krijgen en ten slotte het bij elkaar harken. Het hooi werd op klampen gezet. Voor de jeugd in de buurt ontstond een fantastisch speelveld om verstoppertje te spelen, weliswaar niet tot vreugde van de boer. Het gebeurde nog wel eens dat een klamp in het vuur van het spel door de kinderen uit elkaar getrokken werd. Als er een periode van een aantal zonnige dagen achter elkaar voorspeld was, werd het hooi naar binnen gehaald. Dat gebeurde toentertijd nog met paard en wagen.

De mannen staken het hooi omhoog (schoten het op) met hooivorken met extra lange steel, de zogenaamde schootvork. De lader pakte het hooi aan en legde het op de wagen. Dat was een heel precies werkje, want hoe meer hooi je op de wagen mee kon nemen, des te beter. Als de wagen vol was kwam er een 'boom' over, een lange paal die voor en achter met een touw werd vastgezet zodat het hooi er onderweg niet af zou vallen, op weg naar de hooiberg in de boerderij. Wanneer de klus geklaard was, werd er een bescheiden feestje gevierd. De dorstige kelen werden gesmeerd, voor de kinderen limonade, bier voor de ouderen.

Lucie Koelemeijer

Van het bestuur

In deze *Torenklanken* een gastauteur. Dik Kuijper bood aan zijn jeugdhervindingen met ons te delen, waar wij uiteraard graag gebruik van maken.

Verder aandacht voor de beschuitbakkerijen tijdens de glorie van Wormer. Inderdaad, daar is al veel over geschreven, maar dat is alweer jaren geleden en sindsdien hebben we veel nieuwe leden. Nu de beschuittoren wordt herbouwd alle reden om nog een keer te vertellen wat er destijds allemaal gebeurde. Onderwijl is de boerderijencommissie al ver heen met de voorbereidingen voor de expositie en een boerderijenboek voor de Open Monumentendagen 2017. De commissie bestaat naast de redactieleden van *Torenklanken* uit ons lid Henk Wijngaards. U mist hierbij ongetwijfeld de naam van erelid Jan Blokker. Hij heeft echter besloten een stapje terug te doen maar blijft beschikbaar als vraagbaak en adviseur. Jan heeft alle exposities van het Genootschap ter gelegenheid van de Open Monumentendagen sinds 2006 verzorgd en hiervoor zijn wij hem veel dank verschuldigd!

In verband met de herbouw van de beschuittoren

heeft het bestuur onlangs besloten tot het instellen van een beschuittorencommissie. Onze leden Donny Bom en Frans Hanegraaf hebben zich bereid verklaard, naast een lid van het bestuur, hierin zitting te nemen. Zoals bekend komen de twee onderste delen ter beschikking van ons Genootschap. Het is de bedoeling dat in de benedenetage onze technische voorzieningen komen, onder meer voor de fotowerkgroep en op de eerste etage het archief. De commissie zal hier voor een inrichtingsplan opstellen, tijdens de bouw aanspreekpunt zijn van het Genootschap en daarna bij de daadwerkelijke inrichting betrokken worden.

Zo ziet u dat in een half jaar tijd er weer drie vrijwilligers bij zijn gekomen, die zich willen inzetten voor ons Genootschap en daar zijn wij als bestuur heel blij mee. Ten slotte vanaf 12 juni verzorgen wij weer een expositie in Torenerf met een deel van de afbeeldingen die vorig jaar september in de Stoomhal zijn geëxposeerd. Voor degenen die dit hebben gemist dus een herkansing. Alvast een fijne vakantie gewenst. *Albert Stol*

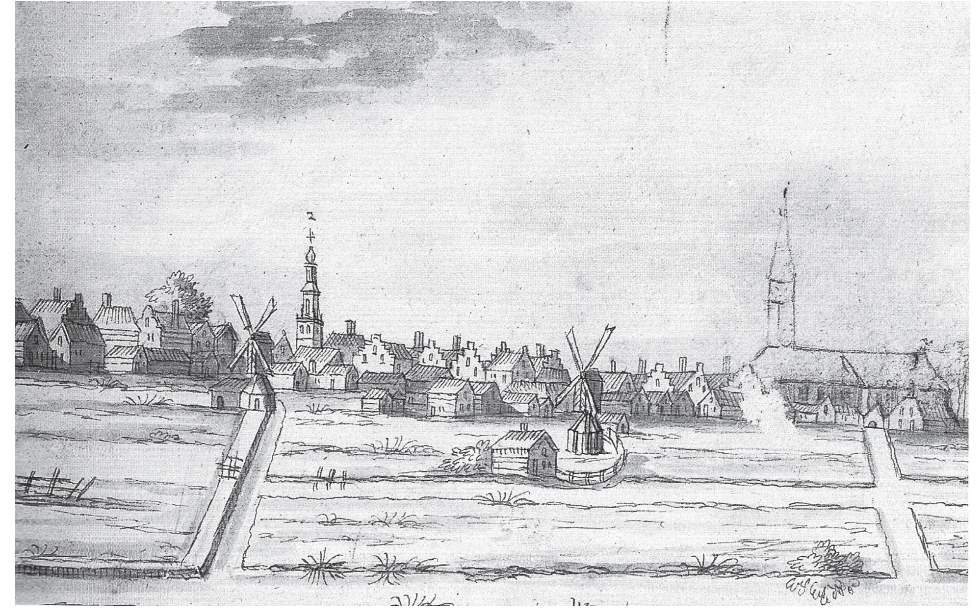
Oproep filmpjes en videobanden

U kent het vast wel, ooit heb je ergens een film- of video-opname van gemaakt en na deze een keer bekeken te hebben blijft hij op de plank liggen. Nu is van met name videobanden bekend dat deze voor optimaal behoud maximaal na tien jaar moeten worden overgezet op een andere drager. De oudere 8 mm smalfilms zijn beter houdbaar doch kunnen in de loop der jaren ook korrelig en donkerder worden. Dat brengt ons tot het volgende punt. Mocht u over oudere filmopnames beschikken met historische beelden over of

van Wormer, zoals bijvoorbeeld evenementen, dan kunt u bij het Historisch Genootschap terecht om deze te laten digitaliseren. Graag roepen we u daarom op uw smalfilm- dan wel videobanden eens na te lopen op relevante beelden. Het zou jammer zijn als dergelijke films door kwaliteitsverlies onbruikbaar worden en dus verloren gaan.

Voor informatie kunt terecht bij Albert Stol, tel. 075 8880279 of e-mail: torenklanken@genootschapwormer.nl

Waarom een klein dorp groot kan zijn: de beschuitbakkerijen

Gezicht op Wormer in de zeventiende eeuw, gewassen tekening, anoniem. Bron: Gemeentearchief Zaanstad.

De grote bloei van het dorp Wormer, en in zijn kielzog Jisp, ligt omstreeks het midden van de zestiende tot het midden van de zeventiende eeuw. De tak van nijverheid was in die periode de beschuitbakkerij.

Waarom juist in Wormer deze bedrijvigheid is ontstaan, is niet helemaal bekend, maar het ligt voor de hand dat een dergelijke nering slechts bestaansmogelijkheid had in aan goede vaarwateren gelegen plaatsen. Een groot deel van de inwoners was bij de scheepvaart betrokken en vormde op zichzelf een afzetgebied. Ook de grondstoffen konden zonder moeite worden aangevoerd en andere scheepvaartcentra konden gemakkelijk worden bereikt. Het product dat werd bereid in de bakkerij, het zogenaamde 'hardt brood of

tweeback' diende voor de bevoorrading van de schepen. De beschuitbakkerijen namen al vroeg een hoge vlucht. Hoeveel bakkerijen er precies waren, is niet helemaal duidelijk. Sommige bronnen spreken van 100, andere hebben het over meer dan 150. Aangezien de beide dorpen in 1614 ongeveer 660 huizen telden, is het duidelijk dat een groot aantal inwoners bij de bakkerijen betrokken was. Al in 1580 bestond er een markt speciaal voor de Wormer beschuitbakkerijen op de Fluweelenburgwal in Amsterdam, de 'Oude

Interieur van zeventiende-eeuwse bakkerij.
Bron: particuliere collectie.

Markt' genoemd. Later kwam er op de westzijde van de Herengracht een tweede markt bij: de 'Nieuwe Markt'.

De afzonderlijke bakkerijen moet je je niet voorstellen als flinke bedrijven. Het merendeel werkte met een oven, soms waren er drie ovens, met een maximum van zes. De bedrijfsruimte was in de woning ondergebracht, doorgaans in het achterhuis. Door deze combinatie van wonen en werken, in de vaak met riet gedekte woningen, was het risico van brand altijd aanwezig. Vonken uit de schoorstenen vormden een voortdurend gevaar. Er moet in de woning een verstikkende rook hebben gehangen, die door de dorpsbewoners voor lief genomen werd.

Om de grote productie van de bakkerijen te kunnen draaien, moest in korte tijd een aantal korenmolens gebouwd worden om de bakkers van het nodige graan te voorzien. Niet altijd was er voldoende, soms zelfs ternauwernood genoeg voor de consumptie, waardoor de export van het beschuit in gedrang kwam, tot schade van de molenaars, bakkers en schippers. Behalve graan vroegen de bakkers ook melk, die in de omgeving in overvloed verkrijgbaar was. Met het oog op de houdbaarheid was voor het scheepsbeschuit het melkverbruik beperkt, maar daarnaast werd op de markt voor directe

consumptie ook veel 'weekbrood' verkocht. De gist voor het beschuit werd, na deze eerst bij de bierbrouwers in de steden te hebben ingekocht, door de gistjagers voor 7½ stuiver per mengel (mengel = inhoudsmaat) geleverd. Blijkbaar werd er goed op verdiend, want in 1675 kochten de gezamenlijke gistjagers de herberg 'Het Moerjaenshooft' als goede belegging voor hun kapitaal en een perceel land achter de Merken, dat nog altijd de naam 'De Gistjagers' draagt.

Door de bakkerijen werd een grote hoeveelheid brandstof gebruikt. Deze bestond voornamelijk uit turf, die voor een deel uit de vaarsloten in het dorp werd gebaggerd en verder bij ladingen door turfshippers van Aalsmeer werd aangevoerd. Ook takken, spaanders en riet verdwenen in de ovens. Over beide laatste moest belasting betaald worden. Er werden jaarlijks wel zo'n 1400 à 1500 bossen riet verstookt. Wegens het eerder genoemde brandgevaar was het gebruik van zaagsel verboden, hoewel dat als brandstof zeer geschikt was. Overtredingen van dit verbod kwamen zeer regelmatig voor. De klok van de kerk waarschuwde de bakkers wanneer hun vuren gedoofd moesten worden, of gaf aan wanneer deze ontstoken mochten worden. Tussen zes uur 's avonds en twaalf uur 's nachts mocht niet gebakken worden. Door de klok te luiden wisten de bakkers hoe laat het was. Er werd gecontroleerd op naleving van het stookverbod en bij overtreding beboet. De bakkers in het westen van het dorp konden zich er op beroepen dat zij bij ongunstige wind de kerkklok in het oosten van het dorp niet hoorden. Daarom werd besloten aan de westkant van het dorp een stenen toren (de Beschuitstoren) met klok te bouwen, die ook om zes uur en om twaalf uur werd geluid.

Het beschuit dat gebakken werd, het zogenaamde 'tweeback', is niet te vergelijken met ons huidige tafelbeschuit. Als grondstof werd, naast tarwe, vrij veel rogge gebruikt. De belangrijkste kwaliteitseis was waarschijnlijk

niet de smaak, maar de houdbaarheid. Dat was zeker het geval bij levering aan rederijen voor de walvisvaart en de koopvaardij. Maar ook voor de gewone mensen werd een houdbaarheidseis gesteld. Op een veiling in Zaandam is wel eens een partij beschuit aangevoerd die één of zelfs twee jaar oud was en blijkbaar nog steeds voor consumptie geschikt werd bevonden. Het beschuit werd geleverd in houten tonnen. Veel kuiperijwerk werd daartoe in de Zaanse dorpen verricht.

Vele inwoners van het dorp waren betrokken bij een groot aantal kleine bedrijven. Dat veroorzaakte allerlei geschillen, die door de schepenen – de plaatselijke rechters – moesten worden opgelost. Vooral arbeidsconflicten tussen de bakkers en het in dienst zijnde personeel vroegen de nodige aandacht. Daarbij ging het vaak ook om het niet verkrijgen van 'een nieu hemt nu zij malcander niet wel en bevielen'. Het was namelijk de gewoonte boven het loon ieder jaar een hemd te geven, en bij alle geschillen over te vorderen betaling komt dit kledingstuk steeds weer om de hoek kijken. Pas in 1730 verscheen er een keur, waarin enkele verplichtingen voor het personeel werden voorgeschreven. Dit naar aanleiding van klachten 'wegens d'stoute bejegeninge en d'ongeregeltheeden door knechts, broodsters ende alle andere bedienden tot d' beschuytbackers neeringe en vervoeringe vanden behorende'.

In het begin van de achttiende eeuw is de productie van de beschuitbakkers snel achteruit gegaan. Amsterdam voerde steeds opnieuw belastingen in, ter bescherming van de eigen bakkers. Tengevolge daarvan trokken veel bakkers richting Utrecht, en werden concurrenten van de Wormer bakkers. Ook was er sprake van een algehele economische teruggang, die het aantal scheepsbewegingen beperkte. De toch al lage prijzen werden onder druk van de concurrentie al scherper gesteld, waardoor de marges te klein werden. Daarbij komt dat de beschuitbakkerij in kleine bedrijf-

jes werd uitgeoefend en dus geen grote, kapitaalcrachtige ondernemingen waren. De komst van de pellerij en de papiermakerij in de Zaanstreek deed ook een duit in het zakje. Omdat de lonen veel hoger waren in die bedrijfstakken, werden werknemers uit de bakkerijen weggezogen. De bloeitijd van Wormer was voorbij. De nieuw te bouwen Beschuitstoren dit jaar, zal een blijvende herinnering zijn aan deze periode.

Lucie Koelemeijer

Bronnen: C. Mol *Uit de geschiedenis van Wormer*, 1966;
S. Lootsma *De beschuitbakkerijen te Wormer en Jisp*,
1939; www.Zaanwiki.nl; www.bakkerijmuseum.nl

Het zogenaamde 'tweeback'. Bron: Nederlands
BakkerijMuseum.

Jaarverslag Historisch Genootschap Wormer 2016

De in 2015 ingezette weg naar boven hebben we als Historisch Genootschap Wormer ook in 2016 kunnen voortzetten. Het Genootschap is weer een bloeiende en actieve vereniging die aanspreekt bij de Wormer bevolking en anderen die geïnteresseerd zijn in de historie van Wormer. Wederom hebben we in 2016 een aantal activiteiten georganiseerd die allemaal succesvol zijn verlopen.

Goed bezocht

De op 16 maart gehouden ledenvergadering werd goed bezocht en zowel de bijdragen van Jan Blokker en Jan Goedhart over de herbouw en historie van de Beschuitstoren alsook de vertoning van deel van de film over Wormer 1963 werden enthousiast ontvangen.

Fotowerkgroep

Kort na de ledenvergadering is ook de fotowerkgroep van start gegaan. Een groep enthousiaste leden die zich bezig zullen houden met het verzamelen, scannen en beschrijven van het fotomateriaal dat regelmatig bij het Genootschap wordt aangeboden. Ter oriëntatie is een bezoek gebracht aan het Waterlands Archief en daarbij is door het Waterlands Archief ook de hulp toegezegd om de fotowerkgroep op gang te helpen. Op de website van het Genootschap zijn al de eerste door de werkgroep geplaatste foto's te vinden.

Open Monumentendagen

Ook tijdens de Open Monumentendagen op 10 en 11 september is door het Genootschap royaal uitgepakt met een vol programma, verdeeld over twee dagen. Het programma bestond onder andere uit een expositie met als thema 'Iconen en Symbolen', een inbrengdag voor bodemvondsten, een lezing van burgemeester Peter Tange over de

betekenis van gemeentelijke attributen, een 'Jongert-wandeling' langs verschillende monumenten en historische locaties en een boottocht 'Van sluis tot sluis' over de Zaan. Een heel mooi en vol programma, maar eigenlijk ook wel wat te veel voor een weekend. Het voornemen is het met de Open Monumentendag iets rustiger aan te doen en de activiteiten meer over het jaar te spreiden.

Expositie in Torenerf

Ook de jaarlijkse expositie van historische foto's in Torenerf is inmiddels een vaste activiteit van het Genootschap geworden, die door de bewoners en bezoekers van Torenerf zeer op prijs wordt gesteld. Het bekijken van de historische foto's van mensen of gebouwen is vaak aanleiding voor het ophalen van oude herinneringen.

Jaarboek en lezing

Door de redactie van het jaarboek is ook in 2016 weer een, het inmiddels elfde, jaarboek uitgebracht. Met het uitbrengen van een jaarboek onderscheidt ons Genootschap zich van andere historische verenigingen in de omgeving. Ook dit jaar weer een mooi boek met veel leeswaardige verhalen.

Het jaarboek werd op de genootschapsdag op 12 november door René van Maanen gepresenteerd, waarbij het eerste exemplaar aan oud-brandweercommandant Aad Molenaar is uitgereikt. De Genootschapsdag werd goed bezocht en veel leden hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om het jaarboek persoonlijk af te halen. Een ander hoogtepunt vormde de lezing van Dirk Pranger over zijn artikel 'De eeuwigdurende rentebrief van 1456'. Hij mocht zich verheugen in een aandachtig gehoor van ruim dertig personen.

Torenklanken

In 2016 is *Torenklanken* viermaal verschenen met telkens weer aansprekende artikelen die de nodige reacties bij de lezers teweegbrengen. Deze reacties leveren regelmatig weer inspiratie op voor nieuwe artikelen in *Torenklanken*. Het uiterlijk van *Torenklanken*, de website, de wervingsfolder en het jaarboek hebben door een nieuwe eigentijdse huisstijl een wijziging ondergaan. Het is de bedoeling deze huisstijl het komende jaar verder uit te rollen.

Facebook

Ook vermeldingswaardig is dat het Historisch Genootschap in 2016 een eigen facebookpagina heeft geopend:

<https://nl-nl.facebook.com/historisch-genootschap-wormer-683885491777889/>

Deze facebookpagina mag zich in een grote belangstelling verheugen.

Ledenaantal

Het ledental van het Genootschap heeft zich in 2016 opnieuw positief ontwikkeld. Aan het begin van het jaar hadden we 588 leden en op 31 december was de grens van 600 leden overschreden met 603 leden. Met genoegen kan worden vastgesteld dat het Historisch Genootschap Wormer een bloeiende vereniging is met een aantal actieve leden die zich inzetten voor activiteiten die kunnen rekenen op grote belangstelling van de leden en andere belangstellenden. Een welgemeend woord van dank voor deze vrijwilligers is hier dan ook zeker op zijn plaats.

Arthur van Haarlem, secretaris

Jan Blokker, samensteller van de expositie tijdens OMD 2016, geeft uitleg aan de jeugd. Bron: Albert Stol

Frans Koelemeijer bezig met de voorbereiding van de Jongertwandeling. Bron: Albert Stol

Uitreiking van het jaarboek tijdens de genootschapsdag. Bron: Albert Stol

Jeugdherinneringen (van voor de oorlog) I

door Dik Kuijper

De viersprong Nieuweweg-Zandweg-Knollendammerstraat in 1929. Op de hoek het café van Jb Kramer later kruidenierszaak van Pieter Vels (Zandweg nummer 1). Bron: WAT002000125.

Onwillekeurig als je de jeugd nu ziet, ontdek ik er niet aan om terug te denken aan mijn eigen jeugd. Ik werd in 1928 geboren op Zandweg 154, dus praktisch op de Viersprong, zoals de kruising Nieuweweg-Knollendammerstraat en Zandpad-Verlengde Zandpad heet(te). Ja, wij zeiden altijd Zandpad in plaats van Zandweg. Op de hoek waar de fietsenwinkel van Leeuwerik zijn zaak had, stonden bij mooi weer altijd een stel oude(re) mensen te 'beurzen'. Er was natuurlijk genoeg te bespreken, want de crisis van 1929 had nog steeds zijn nawerking. Uiteraard wist ik daar niets van.

Mijn oudste herinnering gaat terug naar de burens, Andrea, die naast ons woonden. Want toen ik zo'n twee jaar was, liep ik veel even achter de aangebouwde schuur langs naar buurvrouw

Andrea en riep dan 'Buussie Mout' en kreeg dan vaak nog een bordje havermout, of ik thuis niet genoeg te eten kreeg, en dat was beslist niet waar. Ik was dan ook best een dikkertje op die leeftijd. We hebben in onze jeugd gelukkig altijd goed te eten gehad. Dan denk ik vooral aan de winterkost zoals stampot boerenkool, zuurkool of de pan snert. Ook peulvruchten, zoals bruine bonen met stroop, wat jus en een tipje azijn, een pan met grauwe erwten, kortom echte Hollandse stevige kost. Dat was ook wel nodig, want de enige manier om van A naar B te gaan was met Lijn 2, dus te voet. Of je moest al zo rijk zijn dat je een fiets had en daar zat echt geen hulpmotortje op. De beenspieren werden dus stevig ontwikkeld.

Dat werd ook in de hand gewerkt door het vele buiten spelen. Voor het huis hadden we

een 'prutje'. Een strook zwarte grond, gevormd tussen een rij bomen en de straatweg. Knikkers deden we dus veel als het weer het toeliet. Bijvoorbeeld met een 'kulekie', een kuiltje in de grond. Daar moest je met een vast aantal knikkers of met 'dolken', - grote glazen stuiters - met een aantal beurten zien er zo veel mogelijk in het kulekie te krijgen. Waarbij je natuurlijk probeerde de knikkers van tegenpartij weg te schieten. De winnaar was uiteraard degene die de meeste knikkers in het kulekie had weten te spelen.

Of met een afgesproken hoeveelheid, bijvoorbeeld vijf knikkers in één gooi in het kulekie te krijgen. En wie de meeste in één gooi erin had, won de hele pot. Zo waren er nog meer knikkerspelen, zodat we uren bezig waren.

Een ander spel was 'Nappie' spelen. Dat hield in dat er een station was, dat de Nappie moest bewaken. De anderen scholen zich op binnen een bepaalde tijd, een minuut of zo, en daarna moest hij ons zoeken. Zodra hij iemand zag, rende hij terug naar zijn station en als hij eerder

aantikte dan de gevondene, dan was deze de volgende Nappie. En wat was het station? Wel de 'Pisbak' die op de hoek stond aan de rechterkant van de Nieuweweg en de Zandweg. De ouderen zullen dit slakkenhuisachtige monument nog wel herinneren.

Een ander spel was 'Drie is te veel'. Dat speelden we dan met een stuk of tien jongens. Dan stonden twee jongens bij een boom. Twee anderen renden achter elkaar aan en als de achterste je aantikte, dan moest jij jagen. Dat kon je voorkomen door je snel achter twee jongens die bij een boom stonden, te gaan staan waardoor de voorste jongen weg moest sprinten en de jager daar achteraan moest. Dat je daarbij snel mocht keren of andere trucs uit mocht halen, spreekt vanzelf. Ook hier werden de beenspieren behoorlijk getraind en dat allemaal op klompen.

Die werden gekocht bij Exalto, een soort galanteriezaak in de Knollendammerstraat, die tevens klompen verkocht. Kwam er eens een vrouw bij Exalto met de klacht: 'Goh, Exalto

De boerderij van boer Franzen met op de voorgrond de Zandwegsloot, geschilderd door Klaas Waal.

Bron: Collectie Klaas Ofman.

wat heb je me slechte klompen verkocht, de jongens waren er in drie weken doorheen.' Dan antwoorde Exalto: 'Nou, mevrouw, gefeliciteerd, die jongens van Kuijper doen er veertien dagen over.' Vooral op de dagen dat we voetbalden op de straat. De bestrate Nieuweweg was veel ons voetbalterrein, want verkeer was er nauwelijks, dan versleten we heel wat paren klompen. Want als je moest remmen, dan zette je je klompen dwars en werd er wat hout onder de klompen vandaan geschaafd door de straatklinkers.

De kap van de klompen was natuurlijk ook een zwakke plek. Dus hadden we nieuwe klompen, dan mochten we die niet eerder aan, voordat er een klompenbandje omheen zat. Deze bandjes werden per tien, geloof ik, op een stuk karton eveneens door Exalto verkocht. We waren dus een goede klant van deze middenstander.

Een ander voetbalterreintje was het landje achter de Nieuweweg. Tussen de tuinen en het slootje, wat de afscheiding vormde met het land van boer Franzen, lag een prachtig stukje om te voetballen. Het doel was veelal een paar kledingstukken op elkaar of een paar in de grond gestoken stokken, uitgestapt zoveel klompen achter elkaar. De doelen waren dus precies even breed. Natuurlijk kwam de bal wel eens in de sloot, dat was niet zo erg, want met een stok of tak wisten we de bal er altijd wel uit

te krijgen. Erger was, als de bal op het land van Franzen lag, want dan moest je over de sloot zien te komen en er lag nog geen bruggetje. Dan was er meestal iemand die goed kon slootje springen. En zo gebeurde het een keer dat de bal weer eens over de sloot lag en één van de oudere jongens zei: 'Ik spring er wel even over heen.' Hij nam een flinke aanloop en kwam met zijn afzet net in een kuultje dat hij niet had gezien. Als een plank klapte hij languit in de sloot. Dit werkte dusdanig op onze lachspieren, dat we zowat niet meer bijkwamen. Hij heeft het later nooit meer geprobeerd.

Wordt vervolgd.

Schenkingen - Deze fraaie foto uit 1962, met een veld hooioppers en daarachter Van Gelder Zonen, is geschonken door mevrouw J. Brouwer.

Van de penningmeester: contributie-inning

Van de leden die een machtiging voor automatische incasso hebben afgegeven, is de contributie in maart geïncasseerd. Hebt u geen machtiging afgegeven en hebt u de contributie voor 2017 nog niet voldaan? Maak dan a.u.b. de contributie per omgaande over op IBAN NL 43 RABO 0114540179 o.v.v. uw lidnummer en het jaar. NB de contributie is met ingang van dit jaar € 17,50.

Marc van der Hout

Schenken

- Van ons lid G. de Groot, Wezenland 1, Wormer, materiaal van Van Gelder Zonen, waaronder foto's van de bedrijfsbrandweer en afleveringen van het personeelsorgaan.
- Van ons lid Jan Ketzer, Brederostraat 19, Hengelo, een SPORTkeuringsbericht van de Zwem- en Poloclub Het Zwet uit 1955.
- Van de familie T. Jonkers, Roerdompstraat 78, Wormer, een plakboek van de festiviteiten rond *Wormer 700 jaar Tolvrij*, tezamen met het programmaboekje van de feestweek van 23 - 30 mei 1981, een uitgebreid overzicht van de activiteiten met vermelding van alle deelnemers en de liturgie van de oecumenische dienst op zondag 24 mei 1981 in de Maria Magdalenakerk met als thema 'Eenheid, Verdeeldheid - groeiend naar Eenheid'.
- Van de heer Jan Rijken, Noorderweg, Wijdewormer, de serie *Kent u ze nog, de Wormers*, delen 1 en 2, de serie *Wormer in oude ansichten*, delen 1, 2 en 3, de kalender *700 jaar Wormer Tolvrij* en het *Programma feestweek 700 jaar Wormer Tolvrij*.
- Van ons lid mevrouw J. Brouwer een schrift met krantenknipsel uit het *Vrije Volk* met nieuws over Wormer jaren 1956/1957 en een aantal foto's met taferelen uit Wormer, o.a. papierfabriek Van Gelder Zonen.
- Van ons lid de heer Henk Onderwater zijn archief hetwelk o.a. bevat kopieën van verslagen van raadsvergaderingen, een enkel oud exemplaar van *de Waarheid*, brieven uit de tijd van de sluiting van Van Gelder Zonen en een kopie van een brief aan het college van B&W m.b.t. de naamgeving van de Eendrachtstraat; die zou Jan Kuijperstraat moeten worden genoemd.
- Van mevrouw Rem een viertal foto's van activiteiten vroeger rond de boerderij.
- Van ons lid de heer Rem, Dorpsstraat 10, Wormer drie foto's die betrekking hebben op de Tweede Wereldoorlog en een foto van Simon Rem als melkventer.
- Van de heer J. Kant een schilderij van molen De Koker en vier filmpjes over Wormer, onder andere omgeving Torenlaan, verder onbekend.
- Van de Historische Vereniging Wormerveer een *Programma Nationaal Muziekconcours bij het 30-jarig jubileum in 1934; Nieuwskrant Mariastraat jaargang 12, nr. 2* (dec. 2007); alfabetische adressenlijsten van bewoners en van middenstanders en bedrijven in 1955-'56; diverse foto's van molens en diverse krantenknipsels.
- Van Marijke Klaasse-Sibie vier foto's van de demping van de wegsloot Zaandammerstraat.

Geschonken foto's en dia's zullen door onze fotowerkgroep worden gescand en ingevoerd in de beeldbank van het Waterlands Archief en daarna in beheer worden overdragen aan dit archief. De overige objecten zullen wij goed bewaren en eventueel gebruiken. Heel hartelijk dank voor uw giften.

De redactie

Agenda

Maandag 12 juni tot dinsdag 22 augustus - Expositie in Torenerf

Historische afbeeldingen uit Wormer met als thema Iconen en symbolen.

Zaterdag 10 en zondag 11 september - Open Monumentendag

Expositie over de boerderijen in Wormer en haar bewoners sinds 1900.

Half november 2017 - Genootschapsdag

Gaat u verhuizen? Of heeft u een ander e-mailadres?

Laat het ons weten!

Schriftelijk: Historisch Genootschap Wormer p/a De Lindenboom 22,

1531 PM Wormer

E-mail: secretaris@genootschapwormer.nl

Colofon

Torenklanken is een kwartaaluitgave van het Historisch Genootschap Wormer.

Een lidmaatschap kost € 17,50 per jaar.

Redactie

Frans Koelemeijer, Lucie Koelemeijer; Albert Stol (eindredactie),

Wietske van Soest (opmaak)

Redactieadres: De Lindeboom 22, 1531 PM Wormer

E-mail: torenklanken@genootschapwormer.nl

Bestuur

Peter Roos, voorzitter

Arthur van Haarlem, secretaris

Marc van der Hout, penningmeester

Nico Koelemeijer

Albert Stol

Jaarboek

Redactie: Cees Kingma, Nico Koelemeijer;

René van Maanen, Els Mak, Dick Pranger

E-mail: jaarboek@genootschapwormer.nl

Fotowerkgroep

Carla Koetsier, Joke Weenink Butter, Rita van der Wiel

Historisch Genootschap Wormer

De Lindenboom 22, 1531 PM Wormer, 075-8880279

Opgericht: 14 december 2005

KvK-nummer: 34242956

Rabobank: IBAN NL43 RABO 0114 5401 79

E-mail: secretaris@genootschapwormer.nl

Website: www.genootschapwormer.nl

Facebook: Historisch Genootschap Wormer

